

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ

ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի
ասպիրանտների և հայցորդների
նստաշրջանի
նյութերի ժողովածու

1(1) 2018

Երևան - 2018

Հրատարկության է երաշխավորել Երևանի պետական
համալսարանի գիտական խորհուրդը

Գլխավոր խմբագիր՝
իրավ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր,
ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Գ. Ս. Ղազինյան

Խմբագրակազմ՝

*իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Ա. Հ. Գաբրուզյան*
*իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Ս. Ա. Դիրբանդյան*
*իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Գ. Բ. Դանիելյան*
*իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Ա. Ս. Հայկյանց*
*իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Ա. Գ. Վաղարշյան*
*իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Վ. Դ. Ավետիսյան*
*իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Վ. Վ. Ստեփանյան*
*իրավ. գիտ. թեկնածու,
դոցենտ Կ. Ա. Գևորգյան*
*իրավ. գիտ. թեկնածու,
դոցենտ Ս. Գ. Մեղրյան*

Հիմնադիր և հրատարակիչ՝
Երևանի պետական
համալսարան

Խմբագրության հասցեն՝
ՀՀ, 0025, Երևան,
Ալեք Մանուկյան 1,
ԵՊՀ իրավագիտության
ֆակուլտետ:
Հեռ.՝ 060-71-02-43

Էլ. կայք՝ publications.yasu.am
publishing.yasu.am

Խմբագրությունը կարող է
հրապարակել նյութեր՝
համամիտ չլինելով
հեղինակների
տեսակետներին:

e-mail: law@yasu.am

Տպագրական 24.25 մամուլ:

Տպաքանակը՝ 100
Հանձնված է շարվածքի՝
15.01.2018
Հանձնված է տպագրության՝
20.04.2018

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Varser Karapetyan

CURRENT TENDENCIES OF ECONOMIC, SOCIAL AND CULTURAL RIGHTS 6

Կարեն Ամիրյան

ՕՐԵՆՍԴԻՐ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՊԱՏԱՄԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ 16

Հարությունյան Հայկ

ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՁԵՎԻ ԷՎՈԼՅՈՒՑԻԱՆ ՀՀ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄՆԵՐԻ ԼՈՒՅՄԻ ՆԵՐՔՈ . 28

Ռոզա Աբաջյան

ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՒ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՁԵՎԵՐԻ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՄԻՏՈՒՄՆԵՐԸ ՆՈՐ ԴԱՐԱՇՐՁԱՆՈՒՄ ԵՎ ՀԱՅ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ-ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՄԻՏՔԸ 42

Կարեն Հակոբյան

ԼՍՎԱԾ ԼԻՆԵԼՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔԸ՝ ՈՐՊԵՍ ՊԱՏՇԱՃ ՎԱՐՉԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԲԱՂԱԴՐԱՏԱՐԸ 54

Սոսն Բարսեղյան

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ԻՐԱՑՄԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱՏԵՔՍՏՈՒՄ 71

Արմինե Դանիելյան

ՎԱՐՉԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ ԵԶՐՈՒԹԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴԻ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ 84

Լիլիթ Մելիքսեթյան

ՀԱՆՐԱՔՎԵԻ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ ԱՄՐԱԳՐՈՒՄՆ ՈՒ ԿԱՅԱՅՈՒՄԸ 1991-1995 ԹԹ..... 96

Տարևիկ Նահապետյան

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ՎԱՐՈՒՅԹԻ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ 112

Գևորգ Պողոսյան

ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՈՒՄ ՍՏԱՅՎՈՂ ԳՈՒՄԱՐԻ
ԲԱՇԽՄԱՆ ԱՐԳԵԼՔԻ ՈՐՈՇ ԱՍՊԵԿՏՆԵՐ 130

Մովսես Խաչատրյան

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ՄԵՐԺՈՒՄԸ ՕՐԵՆՔՈՎ
ՍԱՀՄԱՆՎԱԾ ՀԻՄՔԵՐՈՎ..... 147

Արամ Ղափամանյան

ՍՊԱՌՈՂԱԿԱՆ ԼԻԶԻՆԳԻ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ
ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՀՀ-ՈՒՄ 162

Շուշանիկ Ղուկասյան

ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ԹԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԵՏԵՎԱՆՔՈՎ
ՊԱՏՃԱՌՎԱԾ ՎՆԱՍԻ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
ԿՐՈՂ ԱՆՁԻՆՔ 177

Անի Մուրաֆյան

ԿԵՂԾ ԵՎ ՇԻՆԾՈՒ ԳՈՐԾԱՐՔՆԵՐԻ ԱՆՎԱՎԵՐՈՒԹՅԱՆ
ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՊԱՀԱՆՋ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼՈՒ
ԿՈՂՄԵՐԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՄԱՆ
ՀԻՄՆԱՀԱՐՅԸ..... 193

Ռուբինա Պետրոսյան

ԱՌԱՆՑ ԾՆՈՂԱԿԱՆ ԽՆԱՄՔԻ ՄՆԱՅԱԾ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ
ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՈՉ ԳՈՒՅՔԱՅԻՆ ԵՎ ԳՈՒՅՔԱՅԻՆ
ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՅՈՒՄԸ
ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ 208

Տաթևիկ Գևորգյան

ՊԱՏԻԺ ՆՇԱՆԱԿԵԼՈՒ ՄԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ ՀԱՆՑԱԳՈՐԾՈՒ-
ԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԿՅՈՒԹՅԱՆ ԴԵՊՔՈՒՄ 233

Նունե Հայրապետյան

ՊՐՈԲԱՑԻՈՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԱՎՈՐՄԱՆ ԵՎ
ԿԱՅԱՑՄԱՆ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՓՈՐՁԸ ԵՎ ՀՀ-ՈՒՄ. ԴՐԱ
ՆԵՐԴՐՄԱՆ ՀԵՌԱՆԿԱՐՆԵՐԸ 247

Լիանա Եղիզարյան

ՊԱՏԻԺԸ ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆՈՐԵՆ ՉԿԻՐԱՌԵԼՈՒ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ
ՀԱՄԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ, ԷՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՏԵՂԸ ՀՀ ՔՐԵԱԿԱՆ
ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ 261

Սրբուհի Գայան

ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՑ ՔՐԵԱԿԱՆ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՆԵՐԴՐՄԱՆ
ՆՊԱՏԱԿԱՀԱՐՄԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՀ-ՈՒՄ 275

Լիլիթ Պետրոսյան

ԳՈՐԾԻ ՓԱՏՍԱԿԱՆ ՀԱՆԳԱՄԱՆՔՆԵՐՆ Ի ՊԱՇՏՈՆԵ
ՊԱՐԶԵԼՈՒ ("EX OFFICIO") ՄԿԶԲՈՒՆՔԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ
ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ..... 287

Անի Միքայելյան

ՄԻՍՅԱՆՑ ՀԵՏ ԿԱՊԿԱԾ ԳՈՐԾԵՐԻ ԸՆԴԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՈՐՊԵՍ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԸՆԴԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ԻՆՔՆՈՒՐՈՒՅՆ
ՏԵՍԱԿ 299

Անի Դանիելյան

ՄԻՆԶԴԱՏԱԿԱՆ ՎԱՐՈՒՅԹԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ՆԱԽՆԱԿԱՆ
ԴԱՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱՀՄԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ՝ ՈՐՊԵՍ
ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԵՐԱՇԽԻՔ 321

Առնոլդ Վարդանյան

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԲՆՈՒՅԹԻ ՀԱՐԿԱԴՐԱՆՔԻ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ
ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՎԱՐՈՒՅԹԻՆ ԱՆՄԵՂՍՈՒՆԱԿ ԱՆՁԱՆՑ
ՍԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱ-
ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ՀՀ ՔՐԵԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ 336

Էմմա Ավագյան

ԽՈՇՏԱՆԳՄԱՆ ՔՐԵԱԻՐԱՎԱԿԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ..... 352

Նազելի Թովմասյան

ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ
ԻՐԱՎՈՒՆՔՈՒՄ 368

Ռոմելա Մանուկյան

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՈՒՄ ԳՏՆՎՈՂ ՕՏԱՐԵՐԿՐՅԱ ՌԱԶՄԱԿԱՆ
ԲԱԶԱՆԵՐԻ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԻ ԵՎ ՊԵՏԱԿԱՆ ԻՆՔՆԻՇԽԱՆՈՒ-
ԹՅԱՆ ՀԱՐԱԲԵՐԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐԸ..... 380

**ՊՐՈԲԱՑԻՈՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԱՎՈՐՄԱՆ ԵՎ ԿԱՅԱՑՄԱՆ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՓՈՐՁԸ ԵՎ ՀՀ-ՈՒՄ. ԴՐԱ ՆԵՐԴՐՄԱՆ
ՀՆՌԱՆԿԱՐՆԵՐԸ**

Պրոբացիայի ծագումը կապվում է դեռևս միջնադարյան քրեական իրավունքի հետ: Չափահասների և երեխաների նկատմամբ կիրառվում էին դաժան պատիժներ, չնայած որ դրանք կատարված հանցանգործությանը ոչ միշտ էին համարժեք լինում: Անգլիայում Հենրի VIII թագավորի գահակալության ընթացքում բազմաթիվ հանցանքների համար նախատեսվում էր մահապատիժ, որոնցից շատերն ընդամենը ոչ մեծ ծանրության հանցագործություններ կամ զանցանքներ էին: Աստիճանաբար դատարանները սկսեցին կիրառել պատիժը կրելու ընթացքում պատշաճ վարքագծի դրսևորման համար պատիժը կրելուց պայմանական վաղաժամկետ ազատելու ինստիտուտը: Այն իրենից ներկայացնում էր պատիժը կրելուց ժամանակավորապես պայմանական ազատում, որի ընթացքում հանցանք կատարած անձը կարող էր միջոցներ ձեռնարկել ներման արժանանալու կամ ավելի թեթև պատիժ կրելու համար²:

Պրոբացիոն ծառայությունը Անգլիայում ծագել է դեռևս 1876 թ., երբ Church of England Temperance Society (CETS) կրոնական կազմակերպության կողմից կատարված նվիրատվության շնորհիվ նշանակվեցին մի քանի «ուստիկանությանը կից դատական միսիոներներ», որոնք օժանդակում էին իրավախախտներին զերծ մնալու ակոխողի օգտագործումից և գտնելու բնակության ու աշխատանքի վայր³: Որպես պատժատեսակ՝ պրոբացիան ի հայտ եկավ Անգլիայում XIX դարի վերջին՝ 1887 թ., երբ ընդունվեց «Առաջին անգամ դա-

¹ ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի քրեական իրավունքի ամբիոնի ասպիրանտ, գիտ. դեկավար՝ ի. գ. թ., դոցենտ Տ. Վ. Սիմոնյան:

² St`u History of Probation <http://www.nyc.gov/html/prob/html/about/history.shtml>

³ St`u http://www.cepprobation.org/uploaded_files/Robinson_Mcneill_Transnational_Criminology_Manual.pdf

տապարտված անձանց փորձարկման մասին» օրենքը¹: Իսկ 1907 թ. «Հանցագործների փորձարկման մասին» ակտով կամավորության սկզբունքով իրականացվող վերը նշված գործառույթները վերածվեցին պետական մարմնի լիազորությունների, և դատարանները իրավասություն ստացան ազատ արձակելու իրավախախտներին՝ նրանց նկատմամբ պրոբացիա նշանակելով²:

1930-ական թթ. Անգլիայում պրոբացիան կիրառվեց հանցագործություն կատարած անձանց մոտ 30 %-ի նկատմամբ: Դրանից հետո պրոբացիայի կիրառման դեպքերը կրճատվեցին, ինչը պայմանավորված էր նոր տեսակի վարչական սանկցիաների կիրառմամբ, ինչպես նաև պրոբացիայի ծառայության նկատմամբ վստահության կորստով: Բացի դրանից, պրոբացիայի կիրառումը կապված էր մեծ ֆինանսական միջոցների հետ: Դրա հետ մեկտեղ պրոբացիայի ենթարկված անձինք շատ հաճախ օգտվում էին անսահմանափակ ազատություններից, իսկ նրանց պարտականությունները սահմանափակված էին միայն ամիսը մեկ անգամ պրոբացիայի ծառայության աշխատակցի հետ հանդիպելով: Այս ամենը հանգեցրեց հասարակության կողմից պրոբացիայի ինստիտուտի քննադատությանը: Իրավիճակը շտկելու համար պրոբացիայի ենթարկված հանցանք կատարած անձանց վրա դրվեցին մի շարք պարտավորություններ, սահմանվեց ինտենսիվ պրոբացիոն հսկողություն, որի արդյունքում պրոբացիայի ինստիտուտը Անգլիայում հետզհետե վերականգնեց իր դիրքերը:

Ներկայումս Անգլիայում պրոբացիային վերաբերող նորմերը կոնսոլիդացված են 1947 թ. և 1967 թ. Քրեական արդարադատության մասին ակտերում, ինչպես նաև 1965 թ. ընդունված «Պրոբացիայի մասին» կանոններում³: Սկսած 1948 թվականից պրոբացիայի ինստիտուտը կրկին սկսեց լայնորեն կիրառվել Անգլիայում: Այդ շրջա-

¹ St 'u Курс уголовного права. Том 2. Под ред. Н. Ф. Кузнецовой, М., 2002, էջ 415:

² St 'u Պրոբացիան Եվրոպայում 2008, Գլուխ 9, Անգլիա և Ուելս, Ռոջեր ՄրԿարվա:

(http://www.ceprobation.org/uploaded_files/England%20and%20Wales.pdf)

³ St 'u **Крылова Н. Е., Серебренникова А. В.**, Уголовное право зарубежных стран (Англии, США, Франции, Германии). Изд. 2-е, перераб. и доп. Учебное пособие. М. 1998, էջ 208:

նում կիրառվող պրոբացիայի էությունը կայանում էր նրանում, որ անձի վրա դրվում էին որոշակի սահմանափակումներ, որոնց նպատակը նրա՝ որպես հասարակության անդամի ռեաբիլիտացիան էր, հասարակությանը՝ նրա կողմից պատճառելիք հնարավոր վնասից պաշտպանելը, ինչպես նաև անձի կողմից նոր հանցագործությունների կատարումը կանխելը: Օրենքի համաձայն՝ դատարանը, հաշվի առնելով գործի հանգամանքները, կատարված հանցագործության ծանրությունը, հանցավորի անձը, ազատագրվման ձևով պատիժ նշանակելու փոխարեն **արձակում է պրոբացիայի վերաբերյալ հրաման:** Քննարկվող պատժատեսակը նշանակվում է 16 տարին լրացած անձանց նկատմամբ՝ 6 ամսից մինչև 3 տարի ժամկետով: 1991 թ. Քրեական արդարադատության մասին օրենքի համաձայն՝ այս պատժատեսակը կիրառելու խոչընդոտ կարող է լինել դատարանի համոզմունքը նրանում, որ կատարված հանցագործությունը այնքան ծանր է ու հանրորեն վտանգավոր, որ հնարավոր չէ կիրառել ազատագրվման հետ չկապված պատժատեսակ: Պրոբացիայի ենթարկված անձի վրա կարող են դրվել տարբեր պարտականություններ, օրինակ՝ 60 օրվա ընթացքում պրոբացիայի հատուկ կենտրոն հաճախելը կամ բուժման հատուկ կուրս անցնելը ալկոհոլամոլությունից, թմրամոլությունից, հոգեկան հիվանդությունից¹:

Անգլիայի և Ուելսի ժամանակակից Ազգային պրոբացիոն ծառայությունը, որը հիմնադրվել է 2000 թ., պետական մարմին է, որը ստորադաս է արդարադատության նախարարությանը (2007 թ. մարտից): Ծառայությունը բաղկացած է առանձին տեղական 35 «պրոբացիոն ստորաբաժանումներից (թրաստերից)»²: Յուրաքանչյուր թրաստունի կառավարիչ և խորհուրդ, որոնք կազմակերպում են աշխատակազմի աշխատանքները: 2004 թ. Անգլիայում ստեղծվեց Հանցագործություն կատարած անձանց հետ աշխատանքների կատարման ազգային ծառայություն (National Offender Management Service (the NOMS)), որը կոչված է ապահովելու քրեակատարողական և պրոբացիոն ծառայությունների միջև համագործակցություն, ինչպես նաև

¹ Տե՛ս **СИМОНЯН Т. В.**, Альтернативы лишению свободы в странах Западной Европы.

² Տե՛ս <http://www.justice.gov.uk/about/probation/probation-trusts>

մասնավոր հատվածի առավել լայն ներգրավվածություն պրոբացիոն աշխատանքներին:

Սույն հոդվածի շրջանակներում համեմատականներ անցկացնենք Անգլիայի և ՀՀ պրոբացիայի ծառայությունների և նրանց կողմից իրականացվող գործառնությունների միջև: Ի տարբերություն Անգլիայի՝ ՀՀ-ում պրոբացիայի ինստիտուտը բավականին նոր է՝ սկիզբ է առել 17.05.2016 թ. «Պրոբացիայի մասին» ՀՀ օրենքի¹ ընդունմամբ (այսուհետ՝ «Օրենք»): Օրենքի 52 հոդվածի համաձայն՝ Պրոբացիայի ծառայությունը գործում է Հայաստանի Հանրապետության արդարադատության նախարարության համակարգում՝ որպես առանձնացված ստորաբաժանում, կազմված է կենտրոնական և տարածքային մարմիններից: Ինչպես կարելի է եզրակացնել՝ ՀՀ հետևել է Անգլիայի օրինակին՝ ընդգրկելով պրոբացիայի ծառայությունը արդարադատության նախարարության կազմում: Համաշխարհային պրակտիկայում գոյություն ունեն պրոբացիայի ծառայության կազմակերպման այլ մոդելներ. կան երկրներ, որտեղ պրոբացիայի ծառայությունը գտնվում է դատական մարմինների կազմում (ԱՄՆ) կամ ընդգրկված է դատախազության համակարգում (Լյուքսեմբուրգ): Որոշ պետություններում էլ պրոբացիայի ծառայության գործառնությունները իրականացվում են սոցիալական ծառայությունների միջոցով (Շոտլանդիա):

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ՀՀ-ում պրոբացիայի ծառայությունը ստեղծվել է Քրեակատարողական վարչության Այլընտրանքային պատիժների կատարման ստորաբաժանման հենքի վրա՝ մեր կարծիքով անտեղի կլիներ այս կառույցի զետեղումը որևէ այլ մարմնում: Նման մոտեցումը կապահովի պրոբացիայի ծառայության գործառնությունների իրականացման շարունակականությունը և արդյունավետությունը:

Անգլիայի պրոբացիոն ծառայության առանձնահատկություններից մեկն այն է, որ 1998 թ. Երիտասարդական արդարադատության խորհրդի ստեղծումից հետո պրոբացիոն ծառայությունը հիմնականում աշխատանքներ է տանում չափահասների հետ: Հատկանշական է նաև այն, որ կամավորները ակտիվորեն ներգրավված են

¹ ՀՀ օրենքը պրոբացիայի մասին (ՀՕ-48-Ն, 17.05.2015, ՀՀՊՏ, ՀՀՊՏ 2016.05.25/41(1221) Հոդ.443):

պրոբացիոն ծառայության աշխատանքներին, նրանց մասնակցությունը վերջին տարիներին սահմանափակվում է հատուկ ծրագրերի, ինչպես նաև խորհրդատվական և ուսումնական գործառույթների իրականացմամբ:

Մինչդեռ ՀՀ-ում անչափահասների պրոբացիայի իրականացման գործառույթները ևս վերապահված են պրոբացիայի ծառայությանը: Օրենքի 13-րդ գլուխը նվիրված է անչափահաս շահառուների նկատմամբ իրականացվող պրոբացիայի առանձնահատկություններին: Օրենքի 49 հոդվածը սահմանում է, որ պրոբացիայի անչափահաս շահառուների սոցիալական, իրավական, հոգեբանական և մտավոր առանձնահատկություններից ելնելով՝ պրոբացիայի ծառայության կազմում գործում են անչափահասների գործերով հատուկ վերապատրաստում անցած մասնագետներ: Կարծում ենք, որ ՀՀ-ում նշված նորմերի պատշաճ կիրառման պայմաններում անչափահաս շահառուների նկատմամբ պրոբացիայի իրականացման գործառույթի վերապահումը առանձին մարմնի նպատակահարմար չէ: Հատկապես պրոբացիայի ինստիտուտի կայացման սկզբնական շրջանում դա հավելյալ խոչընդոտներ կստեղծի:

Ինչ վերաբերում է կամավորների ներգրավմանը ՀՀ պրոբացիայի ծառայության աշխատանքներին, ապա Օրենքի 57-59 հոդվածներով նախատեսված է ՀՀ պրոբացիայի ծառայության գործառույթներին ևս կամավորների ներգրավման հնարավորությունը, սահմանված են կամավորների իրավունքներն ու պարտականությունները: ՀՀ Կառավարության 23.02.2017 թ. N 189-Ն որոշմամբ հաստատվել են պրոբացիայի պետական ծառայության կամավորներին ներկայացվող պահանջները և ներգրավման կարգը: Թեպետ ՀՀ-ում դեռևս բացակայում է պետական մարմինների աշխատանքներում կամավորների ներգրավման ձևավորված պրակտիկա, այնուամենայնիվ կարծում ենք, որ այս ինստիտուտի կիրառումը դրական ազդեցություն կունենա պրոբացիայի ծառայության գործառույթների իրականացման վրա, կնպաստի պրոբացիայի ծառայողների ծանրաբեռնվածության թեթևացմանը:

Անդրադառնալով Անգլիայում պրոբացիոն ծառայության գործառույթներին՝ հարկ է նշել, որ վերջիններս բավականին տարաբնույթ են: *Մինչդասական փուլում*, երբ մեղադրյալի նկատմամբ որպես խափանման միջոց կիրառված կալանքը փոխարինվում է գրա-

վով, պրոբացիոն ծառայությունը կարող է Թագի Դատախազության պահանջով ներկայացնել հաշվետվություն, թե արդյոք անձի նկատմամբ նպատակահարմար է խափանման միջոցի վերը նշված փոխարինումը: Առավել լայնորեն պրոբացիոն ծառայությունը աջակցում է դատարաններին, որոնք պահանջում են հաշվետվություններ ամբաստանյալների վերաբերյալ՝ առավել արդարացի դատավճիռներ կայացնելու նպատակով: Նման հաշվետվությունները ներառում են հանցավոր արարքի վերլուծությունը, ինչպես նաև ամբաստանյալի կողմից կրկնահանցագործության ռիսկի գնահատականը: Հաշվետվությունը պետք է պարունակի *հստակ եզրակացություն-առաջարկ՝ կապված նշանակման ենթակա պատժի հետ*: Ընդ որում, հարկ ենք համարում նշել, որ մեր կողմից ուսումնասիրված Մեծ Բրիտանիայի արդարադատության նախարարության հրապարակած վիճակագրական տվյալների համաձայն՝ պրոբացիոն ծառայության հաշվետվություններով առաջարկված պատիժների և դատարանի կողմից փաստացի նշանակված պատիժների միջև բավականին բարձր աստիճանի համապատասխանություն կա, ինչը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ նշված բնագավառում ծառայության աշխատանքը բավականին բարձր վստահելիություն է վայելում: Այսպես՝ դատարանի կողմից նշանակված և պրոբացիոն ծառայության առաջարկված պատիժների համապատասխանությունը 89% է ազատազրկման, 53% պատիժը պայմանականորեն չլիքառելու, 69% հանրային աշխատանքների և 70% տուգանքի դեպքերում¹:

Համեմատականներ անցկացնելով ՀՀ-ում առկա կարգավորման հետ՝ նշենք, որ «Պրոբացիայի մասին» ՀՀ օրենքի 23 հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ պրոբացիայի շահառուի վերաբերյալ խորհրդատվական գեկույցները պրոբացիայի շահառուի մշտական բնակության վայրի պրոբացիայի ծառայության տարածքային մարմնի կողմից տրամադրվում են միայն *պատիժը կրելուց պայմանական վաղաժամկետ ազատելու, պատիժն ավելի մեղմ պատժով փոխարինելու, դատվածությունը հանելու* դեպքերում:

¹ St 'u Table 4.13: Concordance between sentences proposed and sentences given, where a PSR was prepared, July 2011 to June 2012, England and Wales <https://www.justice.gov.uk/statistics/prisons-and-probation/oms-quarterly/oms-quarterly-editions>:

Կարծում ենք, որ վերը նշված անգլիական կարգավորումը, որը պրոբացիոն ծառայության կողմից լայն շրջանակի զեկույցների տրամադրման հնարավորություն է նախատեսում, կարելի է կիրառել նաև ՀՀ-ում:

Թերևս հասկանալի է օրենսդրի զգուշավորությունը նորամուծություն հանդիսացող խորհրդատվական զեկույցների կիրառման ինստիտուտի հարցում, սակայն կարծում ենք, որ ժամանակի ընթացքում անհրաժեշտ է նաև խորհրդատվական զեկույցների ներկայացման հնարավորություն տրամադրել **մինչդասական և դատավճռի կայացման փուլերում**: Որոշ դեպքերում նույնիսկ առաջարկում ենք զեկույցների տրամադրումը չթողնել դատարանի կամ վարույթն իրականացնող մարմնի հայեցողությանը: Օրինակ՝ այն դեպքերում, երբ վարույթն իրականացնող մարմինը դիմում է դատարան՝ կալանքը որպես խափանման միջոց նշանակելու միջնորդությամբ (ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 53 հոդվածի 3-րդ մասի 5-րդ կետի, 55 հոդվածի 4-րդ մասի 24-րդ կետի համապատասխան)՝ դատարանը կամ վարույթն իրականացնող մարմինը պարտավորություն կրեն դիմել պրոբացիոն ծառայության համապատասխան ստորաբաժանում՝ անձի վերաբերյալ զեկույց տրամադրելու պահանջով: Մեր կարծիքով անգլիական մոդելի օրինակով նման կարգավորումը ոչ միայն կնպաստի խորհրդատվական զեկույցների ինստիտուտի կայացմանը, այլև կխթանի նշանակվող խափանման միջոցների, պատիժների արդյունավետության բարձրացմանը, պատժի նպատակների իրականացմանը:

Վերադառնալով Անգլիային, նշենք, որ պրոբացիայի առանձնահատկություններից մեկն այն է, որ դրա կիրառումը կատարվում է երկու դատական մարմինների միջոցով: Մասնավորապես՝ մի դատարանը արձակում է հրաման պրոբացիայի կիրառման մասին, իսկ մյուսը՝ անձի բնակության վայրի դատարանը, կայացնում է որոշում՝ անձին պրոբացիոն ծառայության համապատասխան տեսուչին կցելու մասին: Շատ դեպքերում դատարանը անձին կարող է ուղարկել «պրոբացիոն կացարան», որտեղ անձը կարող է մնալ ոչ ավելի քան 12 ամիս: Դատարանը կարող է անձի վրա դնել հանրային աշխատանքների կատարման պարտականություն՝ 40-240 ժամ տևողությամբ, բուժման կուրսեր անցնելու և այլ պարտականություններ: Հսկողության գործառույթը իրականացվում է պրոբացիայի հատուկ

տեսուչի կողմից: Առհասարակ Անգլիայի պրոբացիոն ծառայության գործառույթների ստվար մասը վերահսկողական բնույթի են: Օրինակ՝ էլեկտրոնային մոնիթորինգի իրականացումը այն անձանց նկատմամբ, ում հանդեպ մոնիթորինգ է նշանակվել դատարանի դատավճռով: Ընդ որում՝ Անգլիայում էլեկտրոնային մոնիթորինգը պարտադիր է այն անձանց նկատմամբ, ով դատապարտվել է տնային կալանքի, կամ տնային կալանքը ընտրվել է որպես խափանման միջոց: Այսինքն՝ պրոբացիայի ծառայությունը ապահովում է նաև ազատագրկման հետ չկապված որոշակի պատժատեսակների (հիմնականում հանրային աշխատանքների), խափանման միջոցների կատարումը:

«Պրոբացիայի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ գլխի համապատասխան՝ ՀՀ-ում ևս այլընտրանքային խափանման միջոցների կատարման ապահովումը իրականացնում է պրոբացիայի ծառայությունը: Օրենքի 13 հոդվածը հատուկ շեշտել է, որ տնային կալանք և վարչական հսկողություն խափանման միջոցների կատարումը ևս իրականացվում է պրոբացիայի ծառայության միջոցով: Մեր օրենսդրական դաշտում նորամուծություն հանդիսացող այս խափանման միջոցների կատարման պատվիրակումը պրոբացիայի ծառայությանը բնական է և բխում է պրոբացիայի նպատակներից ու միջազգային փորձից: Քանի որ տնային կալանք և վարչական հսկողություն խափանման միջոցները դեռևս չեն կիրառվում (նախատեսված են ՀՀ քրեական դատավորության նոր օրենսգրքի նախագծով, որը դեռևս չի ընդունվել), այս ոլորտում պրոբացիայի ծառայության աշխատանքի արդյունավետության մասին հնարավոր կլինի եզրակացնել միայն հետագայում:

Անգլիական մոդելին համահունչ՝ ՀՀ-ում ևս Օրենքի 15 հոդվածով սահմանվել է, որ պրոբացիայի ծառայությունն օրենքով սահմանված կարգով կատարում է ազատությունից զրկելու հետ չկապված պատիժները, իրականացնում է վերահսկողություն և վերաստցիալականացման աշխատանքներ: ՀՀ քրեակատարողական օրենսգիրքը համապատասխանաբար պրոբացիայի ծառայությանն է պատվիրակել տուգանքի, հանրային աշխատանքների, որոշակի պաշտոններ զբաղեցնելու կամ որոշակի գործունեությամբ զբաղվելու իրավունքից զրկելու պատժատեսակների իրականացումը: Հիմնական տարբերությունը անգլիական մոդելից այն է, որ պրոբացիա-

յի ծառայությունը ՀՀ-ում նաև իրականացնում է տուգանք պատժատեսակի կատարումը, մինչդեռ անգլիական պրոբացիոն ծառայությունը չի իրականացնում այդ գործառույթը: Կարծում ենք ՀՀ-ում տուգանք պատժատեսակի կատարումը այլ մարմնի պատվիրակելու անհրաժեշտություն չկա՝ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ծառայությանը փոխանցվել են Այլընտրանքային պատիժների կատարման ստորաբաժանման գործառույթներն ամբողջությամբ: Բացի այդ, արտասահմանյան փորձը (օրինակ՝ Գերմանիայի որոշ երկրամասերում) ևս վկայում է այն մասին, որ պրոբացիայի ծառայությունը հաջողությամբ կատարում է ազատագրկման հետ չկապված բոլոր պատժատեսակները, այդ թվում և տուգանքը:

Անգլիայում պրոբացիոն ծառայությունը աշխատանքներ է տանում նաև ազատագրկվածների հետ պատիժը կրելու ընթացքում՝ պատրաստելով նրանց պատիժը կրելուց հետո կյանքին, իրականացնելով վարքագծի բարելավման, պատժի արդյունավետության բարձրացմանը նպաստող ծրագրեր: Կարծում ենք ՀՀ-ում պրոբացիայի ծառայության կայացման սկզբնական փուլում արդյունավետ չէ պրոբացիայի ծառայությունը ներգրավել քրեակատարողական հիմնարկներում պահվող դատապարտյալների հետ աշխատանքներում: Նման աշխատանքների կատարմանը պրոբացիայի ծառայողների ներգրավումը կարող է իրականացվել, երբ պրոբացիայի ծառայության մյուս գործառույթները իրականացվեն անթերի, իսկ դա հնարավոր է միայն ժամանակի ընթացքում պրոբացիայի ինստիտուտի զարգացման արդյունքում:

Ինչպես նշվել է, Անգլիայում պրոբացիայի ծառայությունը իրականացնում է նաև հսկողություն պայմանական վաղաժամկետ ազատված անձանց նկատմամբ, ապահովում է նրանց վրա դրված գանազան պարտականությունների կատարումը: Մեր օրենսդիրը նույնպես չի շեղվել պրոբացիայի դասական մոդելից և Օրենքի 24 հոդվածով պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու, պատժի կրումից ազատելու, պատժից պայմանական վաղաժամկետ ազատելու դեպքերում փորձաշրջանի մեջ գտնվող կամ պատժի կրումը հետաձգված անձանց նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնելու գործառույթը վերապահել է պրոբացիայի ծառայությանը: Օրենքով բավականին մանրամասն կարգավորման են ենթարկվել պրոբացիայի ծառայողի՝ հսկողության կազմակերպման հետ կապված գոր-

ծառայությունները, ինչը դրական է՝ մանավանդ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ շատ երկրներում, այդ թվում Անգլիայում, գործառույթների մի ստվար մասը նախատեսվում են ենթաօրենսդրական ակտերով:

Ինչ վերաբերում է պատիժը կրելուց հետո օժանդակություն ցուցաբերելուն, ապա Անգլիայում պրոբացիոն ծառայությունը ըստ ցանկության օգնություն էր առաջարկում այն անձանց, որոնք կրել են 12 ամսից պակաս ազատազրկում: Սակայն կառավարության կողմից 2009-2010 թթ. պրոբացիոն ծառայության ծախսերի կտրուկ կրճատման պատճառով այժմ այս գործառույթը չի իրականացվում: Այդուհանդերձ տեղերում Անգլիայի և Ուելսի պրոբացիոն ստորաբաժանումները ձեռնարկել են համապատասխան միջոցառումներ: Միդլանդ շրջանում օրինակ՝ պրոբացիոն չորս ծառայություններ միավորվել են «Connect Project» ծրագրում, որը իրականացնում է պատիժը կրած դատապարտյալներին օժանդակություն ցուցաբերելու հետ կապված գործառույթներ¹: ՀՀ-ում ևս պրոբացիայի ծառայությանը Օրենքով վերապահված չէ պատիժը կրած դատապարտյալներին օժանդակության ցուցաբերման գործառույթ, այնուհանդերձ Օրենքի 28 հոդվածը պրոբացիայի ծառայության վրա պարտականություն է դրել միջոցառումներ ձեռնարկել պրոբացիայի շահառուների վերաստացիականացման ոլորտում, ինչը ենթադրում է նաև որոշակի օժանդակություն արդեն պատիժը կրած դատապարտյալներին՝ աշխատանքի, կրթության և այլ հարցերում:

Անգլիայի պրոբացիոն ծառայության գործառույթներից է նաև տուժողներին օժանդակության ցուցաբերումը, մասնավորապես՝ սեռական անձեռնմխելիության դեմ ուղղված, բռնությամբ կատարված հանցագործություններից տուժողներին, երբ հանցանք կատարած անձը դատապարտվել է 12 ամիս և ավելի ազատազրկման²: Հարկ է նշել, որ Անգլիայում պրոբացիայի ծառայության գործառույթների մեջ չի մտնում հանցանք կատարած անձի և տուժողի հաշտվելու (մեղիացիայի) գործընթացի կազմակերպումը: Ի տարբերություն

¹ Տե՛ս SUMMARY INFORMATION ON PROBATION IN ENGLAND AND WALES http://www.cepprobation.org/uploaded_files/Summary%20information%20on%20England%20and%20Wales.pdf.

² Տե՛ս <http://www.justice.gov.uk/about/probation>

Անգլիայի, ՀՀ-ում Պրոբացիայի մասին ՀՀ օրենքի 8-րդ գլխով նախատեսվել են պրոբացիայի ծառայության գործառույթները հաշտարարության բնագավառում: Օրենքի 29 հոդվածի համաձայն՝ հաշտարարությունը դատական քննության փուլում դատարանի կողմից նշանակված, իսկ ազատագրկման հետ չկապված պատիժների կատարման կամ հետպատժա փուլում պրոբացիայի ծառայության ղեկավարի կողմից սեփական նախաձեռնությամբ կամ կողմի միջնորդությամբ նշանակված բանակցությունների իրականացումն է, որն ուղղված է պրոբացիայի շահառուին և տուժողին (տուժողի իրավահաջորդին) հաշտեցնելուն: Որպես հաշտարար հանդես են գալու պրոբացիայի ծառայության հատուկ ծառայողները՝ պրոբացիայի ծառայության ղեկավարի նշանակմամբ: Կարծում ենք հաշտարարության ինստիտուտի նախատեսումը բավականին առաջադեմ է և համահունչ միջազգային զարգացումներին:

Անդրադառնալով վիճակագրական տվյալներին նշենք, որ Անգլիայում և Ուելսում 2012 թ. դատապարտված անձանց միայն 16.1 % նկատմամբ է կիրառվել պրոբացիա (պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու կամ պատիժը կրելը հետաձգելու ձևով)¹, ինչը բավականին ցածր ցուցանիշ է, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Եվրոպայի մնացյալ երկրներում, որտեղ պրոբացիան զարգացած է, այդ ցուցանիշները զգալիորեն ավելի բարձր են:

Ուշադրության է արժանի նաև այն, որ Անգլիայում 12 ամիս և ավելի ժամկետով ազատագրկման դատապարտվածները դեպքերի ճնշող մեծամասնությունում ազատ են արձակվում ազատագրկման վայրերից պատժի կեսը կրելուց հետո՝ պրոբացիոն ծառայության հսկողության ներքո: 1999 թ. 2012 թ. 500 000 անձինք են պայմանական վաղաժամկետ ազատվել Անգլիայում և Ուելսում՝ պրոբացիոն ծառայության հսկողությանը հանձնվելով, որոնցից 143 000-ը վերադարձվել են ազատագրկման վայրեր՝ իրենց վրա դրված պարտականությունները չկատարելու, մասնավորապես՝ պրոբացիոն ծա-

¹ St 'u Criminal Justice Statistics Quarterly Update to September 2012, Ministry of Justice Statistics bulletin published 21st February 2013
<https://www.justice.gov.uk/downloads/statistics/criminal-justice-stats/criminal-justice-stats-sept-2012.pdf> էջ 10:

ռայտդին չներկայանալու պատճառով¹: Գտնում ենք, որ սա դրական ցուցանիշ է քանի որ պրոբացիոն ծառայության հսկողության տակ գտնվող պայմանական վաղաժամկետ ազատված անձանց միայն 28,6 % է կրկին վերադարձել ազատագրկման վայր՝ ազատման պայմանները խախտելու պատճառով:

Ինչ վերաբերում է պրոբացիայի կիրառման արդյունավետությանը Անգլիայում և ընդհանրապես, ապա արդյունավետության գնահատման հիմնական չափանիշ պետք է դիտել կրկնահանգագործության ցուցանիշները: Առաջին անգամ 2012 թ. Մեծ Բրիտանիայի արդարադատության նախարարությունը հրապարակեց պրոբացիոն ծառայության հսկողության տակ գտնված անձանց կողմից կրկնահանգագործության մասին վիճակագրություն, այն էլ միայն պայմանական վաղաժամկետ ազատվածների մասով: Վիճակագրություն կազմողները հավաստում են, որ պրոբացիան ավարտելուց հետո 1 տարվա ընթացքում կրկնահանգագործության ցուցանիշը գրեթե նույնն է ինչ 2 տարվա և 5 տարվա կտրվածքով, ուստի ստորև նշված տվյալները թույլ են տալիս պատկերացում կազմելու քննարկվող երևույթի մասին: Այդ վիճակագրական տվյալների համաձայն՝ Անգլիայում և Ուելսում 2005-2008 թթ. ժամանակահատվածում, պրոբացիայի ենթարկված անձանց կրկնահանգագործությունը պատիժը կրելուց հետո տասներկու ամիսների ընթացքում կազմել է 51%, իսկ այն անձանց շրջանում, ովքեր կրել են ազատագրկման ձևով պատիժ տասներկու ամսից պակաս՝ 59%: Այսինքն՝ կարելի է եզրակացնել, որ քննարկվող ժամանակահատվածում (2005-2008 թթ.) Անգլիայում պրոբացիան ավելի արդյունավետ էր, քան կարճատև ազատագրկումը: 2008 թ. պայմանական վաղաժամկետ ազատված և պրոբացիոն ծառայության հսկողությանը հանձնված անձանց 39.2%-ը մեկ տարվա ընթացքում նորից հանցագործություն են կատարել, իսկ 2009 թ. այդ ցուցանիշը 37% էր²:

2010-2011 թթ. մեկ տարվա ընթացքում նորից հանցագործություն են կատարել պրոբացիոն հրամանով պայմանական վաղաժամ-

¹ Տե՛ս նույն տեղում, էջ 11:

² Տե՛ս 2012 Compendium of re-offending statistics and analysis Ministry of Justice Statistics bulletin Published 12 July 2012, <https://www.justice.gov.uk/downloads/statistics/reoffending/2012-compendium-reoffending-stats-analysis.pdf>

կետ ազատվածների 28%-ից 43.6%-ը՝ կախված տարածքից: Համեմատության համար նշենք, որ նույն ժամանակահատվածում ազատազրկման դատապարտված և պատիժը ամբողջությամբ կրած անձանց մոտ մեկ տարվա ընթացքում կրկնահանցագործությունը 46.9% էր¹: Այսինքն՝ կարելի է եզրակացնել, որ պրոբացիոն հրամանները և պայմանական վաղաժամկետ ազատազրկումը Անգլիայում 2010-2011 թթ. փոքր ինչ ավելի արդյունավետ են, քան ազատազրկումը:

ՀՀ-ում պրոբացիայի ծառայության գործունեության արդյունավետության մասին դեռևս վաղ է եզրակացություններ անել, սակայն կարծում ենք, որ պրոբացիայի ծառայությունը կարդարացնի այն սպասումները, որոնք կապված են կրկնահանցագործության նվազեցման և պատժի նպատակների իրականացման հետ: Այնուամենայնիվ կարող ենք նշել, որ պրոբացիայի ծառայության կայացման ճանապարհին որոշ հարցերում կարելի է հետևել արտասահմանյան երկրների, այդ թվում՝ Անգլիայի կայացած փորձին՝ ներդնելով մեր համակարգի համար առավել ընդունելի և կիրառելի լուծումները:

АНГЛИЙСКИЙ ОПЫТ ФОРМИРОВАНИЯ И СТАНОВЛЕНИЯ ПРОБАЦИОННОЙ СЛУЖБЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ИМПЛЕМЕНТАЦИИ В РА

Нуне Айрапетян

Аспирант кафедры уголовного права ЕГУ

В рамках настоящей статьи представлена английская модель пробации. Автором обсуждаются история становления пробации в Англии, ее функции и особенности их исполнения. Нами проанализирована эффективность применения пробации в Англии на основе статистических данных о повторности преступлений. В рамках исследования мы провели параллели между пробационными системами РА и Англии, на основе чего нами предложены некоторые изменения, направленные на усовершенствование пробационной системы РА.

¹ St 'u Proven Re-offending Statistics Quarterly Bulletin July 2010 to June 2011, England and Wales Ministry of Justice Statistics Bulletin, 25 April, 2013: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/192631/proven-reoffending-jul-10-jun-11.pdf

**ENGLISH EXPERIENCE OF INTRODUCTION AND ESTABLISHMENT
OF PROBATION SERVICE AND PERSPECTIVES OF ITS
IMPLEMENTATION IN REPUBLIC OF ARMENIA**

Nune Hayrapetyan

PHD student at Criminal Law Chair of YSU Law Faculty

In the frames of the presnet articles the English model of probation is presented. Author discusses the history of probation in England, the functions of probation and peculiarities of execution of the latter. The effectiveness of probation execution in England is alalised based on the statistical data of the reoffending rate. The parallels are drawn between the Armenian and English probation systems, based on which certain suggestions on improvement are made.

Բանալի բառեր – պրոբացիա, պրոբացիայի ծառայություն, ազատազրկման հետ չկապված պատիժներ, անգլիական մոդել, վերականգնողական արդարադատություն

Ключевые слова: пробация, пробационная служба, наказания, не связанные с лишением свободы, английская модель, восстановительное правосудие

Key words: probation, probation service, non custodial punishments, English model, restorative justice